

Євген В. Хорошилов

кандидат технічних наук, заступник директора департаменту – начальник
управління культури департаменту гуманітарної політики
Дніпровської міської ради

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-4388-0864>

КУЛЬТУРНА БЕЗПЕКА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Збройна агресія проти України принципово змінила умови функціонування культурної сфери територіальних громад, перетворивши її стійкість на предмет управлінських рішень, що виходять за межі традиційного утримання мережі закладів культури та охорони окремих об'єктів культурної спадщини. Фізичні руйнування культурної інфраструктури поєднуються із втратою або переміщенням культурних фондів, кадровими дефіцитами, порушенням інформаційних систем, зміною способів надання культурних послуг та необхідністю відновлювати культурні функції за умов тривалої невизначеності. Культурну безпеку територіальної громади запропоновано розглядати як спроможність системи місцевого врядування зберігати критично значущі культурні функції за умов безпекових загроз, захищати культурні активи та інформаційні ресурси, підтримувати доступ населення до культурних послуг, координувати діяльність залучених суб'єктів і забезпечувати керований перехід від реагування на втрати до відновлення культурного середовища. Обґрунтовано перехід від переважно об'єктно-охоронної логіки до управління безперервністю культурних функцій. Ризик-орієнтований механізм пов'язує визначення критичних культурних функцій і активів з оцінюванням їх уразливості, завчасною підготовкою культурних установ, розподілом управлінської відповідальності, резервуванням критичної інформації, координацією ресурсів, реагуванням на порушення та визначенням пріоритетів відновлення. Як прикладний інструмент запропоновано паспорт культурної безперервності установи, орієнтований на забезпечення швидкого управлінського рішення у випадку порушення її нормального функціонування. Наукова новизна полягає у концептуалізації культурної безпеки громади як локальної публічно-управлінської спроможності, результативність якої визначається не лише фізичною збереженістю культурних об'єктів, а здатністю громади не допустити перетворення матеріальної, кадрової, інформаційної або організаційної втрати на тривале припинення суспільно значущої культурної функції. Практичне значення отриманих результатів пов'язане з можливістю інтеграції запропонованого механізму до місцевих програм розвитку культури, кризового та бюджетного планування, діяльності культурних установ і процесів післявоєнного відновлення.

Ключові слова: культурна безпека, територіальна громада, публічне управління, місцеве самоврядування, культурна політика, культурна спадщина, управлінська спроможність, збройна агресія.